

Langtidsplan svekker utdanning - etterspør mer privatisering

2020-03-02 16:24

Kjevikfakta

Forsvaret etterspør, igjennom Doffin, det sivile markedets kapasitet innen flyteknisk grunnutdanning. Utlysningen bekrefter at Prop. 151S 2015-2016 har feilet fullstendig med flyteknisk grunnutdanning. Hva mener Stortinget om dette?

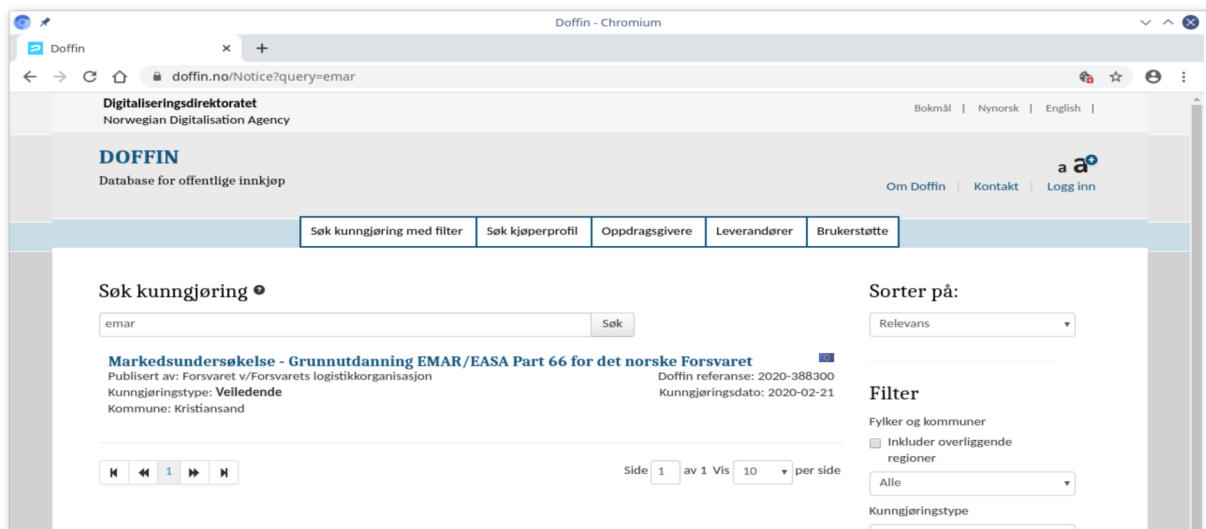
Det er best å bruke forståelige ord som «privatisering», når oppgaver som løses tilfredsstillende internt i Forsvaret overdras til det private markedet. Privatisering omskrives ofte som OPS, OPP, utsetting og som «strategisk samarbeid» (STRATSAM). Privatisering av flyteknisk grunnutdanning ble innledet med forslag til ny innretning fra Arbeiderpartiet i 2012 og slutført av Høyre i 2016 med støtte fra bla. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Privatiseringen av flyteknisk grunnutdanning har startet skikkelig dårlig. Til nå har det kun blitt utdannet 25% av flyteknikerne som ble utdannet tidligere. Kjevikfakta har informert Stortinget og regjeringen om dette. Det er ennå mulig å reetablere fungerende innretning fra før 2016, men så langt har ingen partier vist interesse for problemet. Ligger det prestisje i å opprettholde tidligere vedtak?

Markedsundersøkelsen etterspør informasjon fra markedet for å dekke Luftforsvarets behov for flyteknisk Grunnutdanning iht. European Military Airworthiness Requirements, alternativt iht. European Aviation Safety Agency regulations (EASA). Svarfrist på markedsundersøkelsen er 06.03.2020 kl. 12:00
— Kunngjøring i Doffin, Refnr. 2019044725

Kunngjøringen i Doffin, den nasjonal kunngjøringsdatabasen for offentlige anskaffelser, gjelder flytekniske grunnutdanning¹ høsten 2020 og 2021. Dette er det foreløpig siste av en rekke «løsningsutkast», for å adressere utfordringene som oppsto i kjølvannet av av Stortingets tilslutning til Prop.151S 2015-2016 kap 6.1.4. Forut for Prop. 151S 2015-2016 hadde ikke Luftforsvaret nevneverdige utfordringer med å utdanne de flyteknikerne man trengte. Utfordringen er nå blitt: «Hvem kan gi grunnutdanning til Luftforsvarets flyteknikere, når Kjevik ikke lenger får lov til å gjøre det?»

Markedsundersøkelse - Grunnutdanning EMAR/EASA Part 66 for det norske Forsvaret.
Referansenummer: 2019044725

Flyteknisk grunnutdanning til Luftforsvaret foregikk i mange tiår kun ved teknisk skole på Luftforsvarets skolesenter Kjevik. Så ble den delt mellom rekruttering fra de fylkeskommunale flyfag skolene og fortsatt utdanning på Kjevik. Utdanningskapasiteten ved Kjevik var helt nødvendig for å kompensere for den lave rekrutteringen fra flyfag skolene. I 2017 ble flyteknisk grunnutdanning på Kjevik avviklet som en konsekvens av Stortingets tilslutning til Prop. 151S 2015-2016. Nå er det endelig blitt erkjent at det ikke er mulig å rekruttere tilstrekkelig fra de fylkeskommunale flyfag skolene, men fordi Kjevik ikke lenger får lov til å levere flyteknisk grunnutdanning så letes det nå i det private markedet etter tilsvarende kompetanse/kapasitet.

“ LTP kan føre til mangel på teknisk kompetanse og resultere i at fly settes på bakken.
— kjevikfakta.no 2016-07-01

Prop. 151S 2015-2016 kap. 6.1.4 presenterte en rekke målbilder som skulle gi gevinst. Ingen av disse har så langt innfridd:

1. (...) Luftforsvarets skoleaktivitet (...) geografisk lokalisert i Trondheim, på Værnes og på Ørland, for å utnytte synergier opp mot de operative miljøene. **Ingen beskrevne gevinstpotensialer.**
2. Værnes har betydelig ledig kapasitet i dag. **Har feilet.**
3. (...) mulig sivil utsetting av grunnleggende teknisk utdanning (...) **Har feilet.**
4. (...) søke synergier internt i Forsvaret (...) **Ingen beskrevne gevinstpotensialer.**
5. (...) spesialisert utdanning kan samlokaliseres med våpensystemene ute på basene (...) **Utvikler seg mot å feile.**
6. (...) beregnet investeringsbehov på om lag 270 mill. kroner (...) reduserte kostnader på om lag 1 mrd. kroner i et 20-årsperspektiv (...) **Utvikler seg mot å feile.**

Vår vurdering er at den informasjon som nå er fremmet ikke gir grunnlag for å endre beslutningen knyttet til å flytte Luftforsvarets skolesenter til Værnes og samtidig legge ned Kjevik innen 2025.
— Forsvarsministeren 2019-12-04

Kjevikfakta har tidligere informert detaljert rundt at den faglige forankringen til gjeldende langtidsplan er svakⁱⁱ. Her er et kort oppdatert sammendrag på hvordan flytekniker utdanning har utviklet seg frem mot dagens krise.:

- I 2012 gav Stortinget sin tilslutning til at regjeringen kunne begynne arbeidet med å endre (fly)teknisk utdanning i Luftforsvaret (Prop. 73S 2011-2012).
- Luftforsvaret anbefalteⁱⁱⁱ i 2013, i en utredning på oppdrag fra Forsvarsdepartementet, at det var nødvendig å vente til etter 2025 før det ble startet en prosess med å vurdere endring av Luftforsvarets (fly)tekniske utdanning. Anbefalingen var begrunnet i den store materiellfornyelsen og omorganiseringen Luftforsvaret skulle begynne på, samt erfaringer som Luftforsvaret allerede hadde gjort seg med de endringer som ble forespeilt i Prop. 73S 2011-2012.
- Regjeringen valgte å ikke ta hensyn til Luftforsvarets anbefaling da Prop. 151S 2015-2016 ble sendt til behandling. Endringsforslagene som ble skissert i 2012 ble opprettholdt og skulle gjennomføres innen 2025.
- Kjevikfakta informerte regjering og Stortinget om at effekten kunne bli dramatisk, hvis man ikke korrigerer grepene i kap. 6.1.4 som skulle endre (fly)teknisk utdanning. Vi gikk så langt som å kommunisere: «*LTP kan føre til mangel på teknisk kompetanse og resultere i at fly settes på bakken.*»
- Stortinget tok ikke hensyn til informasjonen fra Kjevikfakta og gav sin tilslutning til Prop. 151S 2015-2016 med uforandret kap. 6.1.4.
- I årene 2017, 2018 og 2019 har (fly)teknisk utdanning beveget seg mot kollaps:
 - I perioden har Luftforsvaret utdannet kun 25% av flyteknikerne de trenger.
 - Instruktørbemanningen innen teknisk utdanning faller og det er nå 30% ubesatte stillinger.
 - Skolesenteret må nå prioritere mellom oppgaver som tidligere kunne utføres parallelt.
- I november 2019 informerte Kjevikfakta forsvarsministeren^{iv} om situasjonen under hans besøk på Kjevik. Han responderte med et svar til Kristiansand kommune v./ordfører den 2019-12-04: «*Vår vurdering er at den informasjon som nå er fremmet ikke gir grunnlag for å endre beslutningen knyttet til å flytte Luftforsvarets skolesenter til Værnes og samtidig legge ned Kjevik innen 2025.*»
- I november 2019 informerte Kjevikfakta Stortinget^v i et åpent brev til Utenriks og forsvarskomiteen (UFK) om situasjonen. UFK har ikke respondert.

Det er viktig å merke seg at flyteknikere kan utdannes på et skolesenter lokalisert på Kjevik, Værnes eller andre steder, men i Prop. 151S 2015-2016 reformeres utdanningen ved at skolesentermodellen avvikles og økt privatisering introduseres. Når dette i tillegg gjøres på verst tenkelig tidspunkt, så er det vanskelig å oppnå noe annet enn kaos.

Et nærliggende oppdiktet eksempel ville være at Stortinget gir sin tilslutning til en «utdanningsreform for bilmekanikere». Reformen viser seg ganske raskt å redusere årlig utdanningsvolum og har egentlig heller ikke gitt et kvalitetsløft. Den totale nasjonale bilmekaniker kapasiteten synker i takt med at bilmekanikere pensjonerer seg og det er færre nyutdannede til å erstatte de. Effekten er at det på landsbasis blir gradvis mer krevende å parallelt bemanne verksteder for personbiler, skolebusser, utrykningskjøretøy, osv. Fordi bilmekanikerne i starten klarer å opprettholde vedlikeholdet med stadig større innsats, velger både politikere og media å overse signalene. Først når det ikke lykkes å håndtere en større regional hendelse, er debatten et faktum: «Hvorfor er vi kommet i denne situasjonen? Hvem har ansvaret? Hva kan vi gjøre for å korrigere dette?».

Hvis Stortinget er fornøyd med den negative utviklingen innen utdanning av (fly)teknikere, så er bare å fortsette å støtte Prop. 151S 2015-2016 kap. 6.1.4. Hvis man derimot er bekymret for hvor dette kan ende, så må det umiddelbart legges innsats i å påvirke kommende Langtidsplan til forsvarssektoren slik at (fly)tekniker utdanning kan reetableres på et akseptabelt nivå. Vi anbefaler artikkelen «Skolesenteret på Kjevik er og bør forbli et viktig bidrag til Luftforsvarets utdanningskapasitet»^{vi} som et utgangspunkt for mulige løsninger.

Artikkelen er oppdatert etter publisering for å rette en feil som dessverre hadde sneket seg inn: Forsvarsministeren og UFK ble informert i november 2019 (ikke oktober 2019).

- i Utlysningen i Doffin er tilgjengelig her: <https://www.doffin.no/Notice/Details/2020-388300> . Vi har samlet alle dokumentene på lenken i en PDF: <https://www.kjevikfakta.no/files/doffin-2019044725.pdf>
- ii Den faglige LTP forankringen som plutselig ikke var gyldig er en artikkel som viser at Prop. 151S 2015-2016 ikke hensynte faglige innspill: <https://www.kjevikfakta.no/posts/den-faglige-ltp-forankringen-som-plutselig-ikke-var-gyldig/> (2016-10-25)
- iii Luftforsvarets 2013 utredning ble skrevet på oppdrag fra Forsvarsdepartementet i iverksettelsesbrevet for 2012: https://www.kjevikfaktano.lsk.mil.no/files/LUFTFORSVARETS_TEKNISKE_UTDANNING-I_DAG_OG_FOR_FREMTIDEN.pdf
- iv Kopi av presentasjonsnotatene fra orienteringen til forsvarsministeren: <https://www.kjevikfaktano.lsk.mil.no/files/presentasjonsnotater.pdf> (2019-11-04)
- v Utskriftsvennlig versjon av åpent brev til Utenriks- og forsvarskomiteen: <https://www.kjevikfaktano.lsk.mil.no/files/apent-brev-til-ufk.pdf> (2019-11-04)
- vi Kjevikfakta ble spurt om en omgjøring av vedtaket om nedlegging av Kjevik kunne bidra til å styrke bemanning- og kompetansesituasjon i Luftforsvaret på kort og lang sikt. Vi utredet dette og svaret er ja: <https://www.kjevikfaktano.lsk.mil.no/posts/skolesenteret-pa-kjevik-er-og-bor-forbli-et-viktig-bidrag-til-luftforsvarets-utdanningskapasitet/>